

3. Jaak Aab, riigihaldusminister

Aitäh Heimar, aitäh Urmi. Nüüd te panite sellise koorma mulle õlgadele, aga mis teha, eks riigihaldusministril ongi suur vastutus.

Urmi natuke kirjeldas seda ajalugu. Ma julgen ka öelda, et suur kummardus teile, head koosolekul osalejad. Üürnike liidu – või kunagise nimetusega sundüürnike – muredega tegelnud inimesed, keda Helle ka ette luges, tänu nende väsimatusele, tänu nende tööle nendesamade käikudega, mis tehti – korjati allkirju, esitati riigikogule eelnõu –, see teema ei ole maha langenud ja ei ole lastud maha langeda.

Tõesti, kui Keskerakond valitsusse tuli, me üritasime leida selle tee. Mina küll tookord minister ei olnud, Mihhail Korb oli siis riigihaldusminister, kui algatati omandireformikomisjon. Ma ei hakka väga detailselt rääkima. Jah, sellest on juba peaaegu kolm aastat möödas ja see ei ole lihtne protsess olnud. Ma tõesti tahan kinnitada, et ilma Keskerakonnata valitsuses – kui poleks neid käike teinud ja vedanud, siis ta oleks uuesti maha langenud.

Alati inimesed ootavad, et asjad lahenevad kiiremini. Ma saan sellest aru. See ülekohus, mis on kunagi tehtud mingi otsusega, milles kannatas väga palju inimesi. See oli väga ammu, see on kestnud väga kaua ja inimesed on tunnetanud ebaõiglust väga kaua. Praegu me oleme jõudnud sinnamaani (detailidesse laskumata), et selle valitsuse alguses kevadel meie ettepanekul siiski kirjutati sisse Vabariigi Valitsuse tööplaani vastav punkt, millega me saime selle teemaga edasi minna. Kui te arvate, et kõik teised poliitilised jõud väga toetavad meid, siis ma ütlen, et ei toeta – ei opositsioonis, ei koalitsioonis. Kui on selline arvamus, et kõik tahavad teie muresid väga lahendada – ega ikka ei taha. Mis tähendabki siis meile ka keerulist situatsiooni.

Me peame leidma need lahendused. Me peame teiste erakondadega läbi rääkima. No me kaks aastat rääkisime seda omandireformi komisjonis. Heimar Lenk mäletab hästi, mis seal toimus. Seal olid erinevad osapooled tasakaalustatult sisse pandud. Me ei rääkinud ju ainult üürnike muredest. Seal olid omanikud, seal olid represseeritud, seal olid kõik need grupid esindatud, igaüks rääkis oma murest. Ja ma ei saa väita, et kellelgi teisel muresid ei olnud reformide käigus. Aga meie vedasime selgelt seda muret, mis on üürnikel ja neil inimestel, kes ei saanud oma elamispiinda selle reformi käigus erastada. Tänu teile, et te seda teemat olete üleval hoidnud, meie püüame edasi liikuda.

Mida me saavutasime praeguses valitsuses, on kokkulepe, tuginedes kevadistele tormilistele läbirääkimistele, et saame teha sellise uuringu – Helle Kalda, see ei ole nii väga teadusuuring! Tegelikult meie eesmärk on sellest uuringust saada konkreetseid ettepanekuid teadlastelt, kuidas seda probleemi leevendada solidaarsuspõhimõttel.

Peeter Järvelaid võib pärast uuringust detailsemalt rääkida, mis eesmärki me järgime. Peeter on selle teadlaste töörühma sees, ja enne kui me hakkasime koostama lähteülesannet, olen ka Peetriga mitu korda vestelnud. Valisime välja sellise teadlaste rühma – noh, ma ei saa öelda, et ta on sõbralik selle probleemi suhtes, aga ta vähemalt teab süvitsi seda probleemi, on empaatiline, seda juhib Erik Terk Tallinna ülikoolist, ja me suunasime selle nii, et see teadlaste rühm sellega tegeleks.

Näiteks isegi omandireformi reservfondist raha saamine selleks uuringuks ei olnud lihtne ülesanne, torpedeeriti mitu kuud. Aga nüüd on küsimus lahendatud, leping Tallinna ülikoolliga on sõlmitud ja järgmise aasta lõpuks – nüüd vaatame suure ootusega teadlaste otsa, me ootame üldiselt detailidesse ja juriidikasse minemata – hinnangut, milline ebavõrdne kohtlemine toimus omandireformi käigus, millistele gruppidele (räägime just üürnikest), ja kuidas seda saab leevendada.

Siis tuleb poliitilise otsustamise koht. Kuidas ja milliste meetmetega. Midagi teha ei ole, need protsessid võtavad aega.

Mina võin iga päev valitsusse viia mingisuguse poliitilise otsuse. See lihtsalt lastakse sõelapõhjaks, kui mul ei ole millelegi tugineda. Aga siis mul on tugineda teadlaste arvamusele ja seda on juba keerulisem sõelapõhjaks lasta.

Nii et jõudu teile, pidage veel vastu. Me ei ole seda teemat maha lasknud minna. Enne ma ei saa teile vastust öelda, kui ma saan uuringu tulemused, siis on otsustamise koht. Ja see on järgmise (2020) aasta lõpp. Niipalju kui jõuame, niipalju ajame. Ma saan aru, et te ei ole rahul ja tahaks kiiremini. Aga esimest korda üle pika aja on see teema aktuaalne ja tehakse konkreetseid tegevusi. Nüüd on tekkinud lootus, et tulevad ka lahendused.

Urmi Reinde: Aitäh, Jaak Aab!

Niisiis, saite väga hea sõnumi – tuleb poliitiline otsus. Seda lubas ligi 20 aastat üürnike liitu juhtinud Helle Kalda ja seda lubas praeguse valitsuse minister. Aga et sünniks see poliitiline otsus, on vaja, et Riigikogus tõuseks 51 häält. Selleks on vaja seda uuringut teha, sest see, et ainult Keskerakond toetab, sellest on vähe, te näete, seal on meie vastu võitlejad ja vastaseid väga palju. Ja nüüd sellest, mis toimub riigikogus igapäevaselt sundüürnike ja omandireformi teemal ja kui palju – mina tunnistan – on Marika Tuus-Laul võidelnud meie eest, las ta räägib ise.